

DEN ÆLDSTE

Som den førstefødte får man meget af sine forældres opmærksomhed. De første år er man det eneste barn, og forældrene vil altid være meget optaget af barnet og dets udvikling – og af deres egen evne til at være gode forældre. Al den opmærksomhed vil selvfølgelig være stimulerende og udviklende for barnet og give det selvtillid.

Den førstefødte vil i sagens natur altid være den store og dygtige af børnene og derfor få mest anerkendelse og beundring fra forældrene. Forældrene er som regel meget optaget af, hvad den ældste kan, og har store forventninger til ham eller hende. Den ældste overtager ofte forældrenes ambitioner og anstrenger sig for at blive dygtig og på den måde få forældrenes accept og beundring. Det ældste barn vil også senere i livet prøve at bevise sit værd og have behov for ros og anerkendelse fra andre – lærerne, kollegerne og chefen.

Når det andet barn bliver født, må den ældste kæmpe for at beholde forældrenes opmærksomhed og sin position i familien. Så den ældste er gennem sin opvækst vant til at kæmpe for sin position og bestemme over andre, men også vant til at passe på de yngre søskende og beskytte dem.

Forældrene opdrager mest på den ældste. Det er faktisk bevist, at det ældste barn får mere skældud end sine yngre søskende. Konsekvensen er, at det ældste barn prøver at opføre sig korrekt og bliver mere autoritetstro end de yngre.

Alle disse forhold kan være grunden til, at mange ældstebørn bliver ledere. De er opdraget til at arbejde hårdt, de er velstimulerede – forældrene taler mest med den ældste – og det falder dem naturligt at tage ansvar, bestemme over andre, tage beslutninger på andres vegne og sørge for andre. Desuden bryder de sig ikke om at have en chef, for de er ikke vant til, at andre bestemmer over dem. En meget stor del af toppolitikere og erhvervsledere er den ældste søn og sygeplejersker, psykologer og socialrådgivere den ældste datter. I dag er kønsrollemønstret under forandring, så der også er flere storesøstre i lederstillinger.

Det er let for forældre at overlade ansvaret til det ældste barn, for de er tit meget villige til at tage det, mens de yngre vil protestere. Men hvis man vil behandle sine børn mere ens, kan det være en god idé at passe på med at stille for store krav til den store og vise dem for meget beundring. Det er bedre at give den ældste mere frihed og lade noget af ansvaret og pligterne gå videre til den næste i søskenderækken.

DEN MELLEMSTE

Det kan være en svær position at være det mellemste barn, især hvis der er kort afstand mellem børnene, og især hvis der er tre børn af samme køn, det vil sige, hvis man er den midterste af tre brødre eller tre søstre. Den midterste kan have svært ved at få opmærksomhed og anerkendelse af forældrene, fordi der ikke er en særlig rolle til ham eller hende. Den ældste vil jo altid være den klogeste og dygtigste og den yngste den lille, søde, charmerende. Forældrene vil typisk tale mest med den store og lege og lave sjov med den lille. Men hvis den mellemste er en dreng mellem to piger, vil han være noget særligt i kraft af sit køn, og det samme gælder selvfølgelig, hvis det er en pige mellem to drenge. Hvis der er tre-fire år imellem børnene, vil der være tid og overskud nok til også at give den mellemste opmærksomhed.

Men det "klemte" mellembarn, for eksempel en pige mellem to søstre med lille aldersforskel, kan føle sig overset og ikke få omsorg og opmærksomhed nok. Hun søger ofte fællesskab uden for familien, har flere venner end sine søskende og flytter måske hjemmefra før dem. Mange mellemsøstre bliver mere selvstændige end deres søstre, fordi de søger ud af familien, andre trækker sig ind i sig selv og lever i en fantasiverden.

Men det udvikler nogle særlige evner at være den mellemste. Midterbarnet står midt imellem den store og den lille og skal i mange tilfælde mægle mellem dem. Han eller hun kan blive god til at lytte til andre og blive mere omstillingsparat og fleksibel end sine søskende. Det mellemste barn bliver ikke så ofte leder, men som én, der er vant til at tilsidesætte sig selv og mægle mellem andre, bliver den mellemste en god og kompromissøgende mellemleder som voksen.

DEN YNGSTE

Det er blevet sagt, at det ældste barn typisk bliver elsket for det, han gør, mens det yngste barn bliver elsket for det, han er. Den yngste vil altid være den lille, søde og sjove og altid den mest hjælpeløse i forhold til sine ældre søskende. Derfor vil han appellere mere til beskyttelse og omsorg fra forældrenes side og skal ikke leve op til de store krav, forældrene stiller til den store. Det ældste barn er måske "den store" i forældrenes øjne allerede fra han er 2-3 år, mens det yngste barn er "den lille" helt op i teenageårene. I mange tilfælde får den yngste lov til at lege og er så vant til, at der ikke bliver stillet krav til ham, at det slet ikke falder ham ind at hjælpe med det praktiske.

Den yngste bliver ofte mindre autoritetstro, fordi forældrene opdrager mindre på ham eller hende end på de ældre søskende. Forældrene orker ikke opdrage så meget mere og er måske også mindre bekymrede, end da de fik det første barn. Det giver den yngste en større frihed. Men forældrene har svært ved at betragte den yngste som stor og ansvarlig og glemmer at give ham pligter og ansvar. Det kan betyde, at den yngste barn i mange tilfælde bliver mindre ansvarsfuld og pligtopfyldende end de ældre søskende og mere forandringsvillig og oprørsk over for autoriteter.

Det er umuligt for den yngste at leve op til de ældre søskende. Et barn kan ikke konkurrere med nogen, der er flere år ældre end det selv, og de ældre søskende accepterer heller ikke forsøg på konkurrence fra den yngste. Så den yngste kan lige så godt koncentrere sig om det, han eller hun har lyst til og går som voksen ofte sine egne veje og finder et arbejde og en livsstil, der er helt forskellig fra forældrenes.

Den yngste har ikke den ældstes behov for at blive leder. Hvis de starter deres eget firma, bliver de ofte mere "alternative" chefer, der giver de ansatte mere frihed end den mere autoritære storebror eller storesøster.

ENEBARNET

Enebarnet får forældrenes fulde opmærksomhed og kærlighed. De skal ikke på noget tidspunkt i deres barndom dele den med nogen og vil typisk føle sig meget elsket. Det vil selvfølgelig give dem stor selvtillid. Men de bliver også vant til, at alt i familien handler om dem, så de kan også blive lidt selvoptagede.

Enebørn skal være alt for deres forældre og bliver mødt af store krav fra forældrene, som de vil gøre alt for at leve op til. Derfor bliver de ofte ansvarsfulde og perfektionistiske og stiller store krav til sig selv.

Når børn har søskende, vil de bruge meget af deres tid på at lege med hinanden. Men når der ikke er andre børn i familien, vil barnet få meget voksenkontakt. Når der er flere børn, vil de typisk gå hurtigt fra bordet og lege, når de har spist, men hvis der ikke er andre børn, bliver de siddende og snakker med de voksne. Også voksne gæster henvender sig til enebarnet, så det bliver vant til at tale med voksne og kommunikerer godt med mennesker, der er ældre end dem selv. Man ser tit, at enebørn bliver gammelkloge og velformulerede i en tidlig alder. Til gengæld kan de have svært ved at omgås andre børn, fordi de ikke kender koderne mellem børn hjemmefra.

Børn med søskende vokser op med evig konkurrence om alt og er meget opmærksomme på, om tingene fordeles retfærdigt. Det er enebørn ofte meget afslappede overfor. De er ikke vant til at slås om tingene eller skændes, som søskende gør, så de bliver heller ikke senere i livet så konkurrenceorienterede som børn med søskende.

På nogle måder ligner enebørnene de ældste børn, men de er ikke så vant til at bestemme over andre eller kæmpe for deres magt. Senere går de heller ikke efter lederstillinger, men vil hellere have et arbejde, hvor de kan fordybe sig i deres egne projekter og arbejde med det, de har lyst til. De har altid kunnet lege, hvad de ville, uden at skulle rette sig efter ældre søskende. Prestige er ikke så vigtigt for dem, for de har aldrig skullet kæmpe om forældrenes anerkendelse, men altid fået den uden kamp. Det har givet dem selvsikkerhed, så de ikke senere behøver kæmpe for omgivelsernes anerkendelse.